

de Minister voor Rechtsbescherming

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtshandhaving en
Criminaliteitsbestrijding

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

nota

WODC onderzoek evaluatie uitvoering Wet controle op
rechtspersonen

Datum
26 oktober 2022

Ons kenmerk
4282617

Bijlagen
1

1. Aanleiding

Met de brief informeert u de Tweede Kamer over de beleidsreactie op het WODC-onderzoek naar de evaluatie van de uitvoering van de Wet controle op rechtspersonen (Wcr). In mei 2019 heeft uw voorganger toegezegd te bezien of en hoe de risicomeldingen die door Justis worden opgesteld, bijdragen aan effectieve repressie en interventie in de bestrijding van misbruik van rechtspersonen.¹ Ter uitvoering van die toezegging heeft het WODC onderzoek uitgevoerd, waarvan het verslag op 6 september 2021 aan de Kamer is aangeboden.²

2. Geadviseerd besluit

Instemming met verzending van de beleidsreactie op het WODC-onderzoek naar de evaluatie van de uitvoering van de Wet controle op rechtspersonen.

3. Kernpunten

In de beleidsreactie wordt ingegaan op de bevindingen van de onderzoekers. Aangegeven wordt dat positief is dat de proactieve en reactieve screening van rechtspersonen wordt uitgevoerd zoals bedoeld en dat op basis van het onderzoek en in het bijzonder de inbreng van afnemers wordt geconcludeerd dat Justis een nuttige taak vervult bij de analyse en signalering van risico's met betrekking tot misbruik van rechtspersonen. Wel wordt ingezet op een aantal verbeteringen die uit het onderzoek naar voren zijn gekomen.

De bevinding van de onderzoekers dat nu onduidelijk is of de uitvoering, dan wel meerwaarde van de Wcr opweegt tegen de kosten van de uitvoering, geeft aanleiding om concreet te verkennen hoe de toegevoegde waarde van producten verhoogd kan worden. Dit kan onder meer door hiervoor een financiële bijdrage aan afnemers te vragen en het gebruik beter meetbaar te maken. Daartoe is DRC een verkenning gestart.

Om de bestrijding van zorgfraude beter aan te pakken geeft u samen met de minister voor Langdurige Zorg en Sport aan dat het door een wijziging van het Besluit controle op rechtspersonen mogelijk zal worden gemaakt dat de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) en de Inspectie voor Gezondheidszorg (IGJ) risicomeldingen mogen ontvangen.

¹ Kamerstukken II, 2018/19, 29 911, nr. 243, p. 2

² Kamerstukken II, 2020/21, 33 857, nr. 4

Daarnaast is Justis reeds aan de slag gegaan met de mogelijkheden voor verbetering van de uitvoering, zoals: het structureel organiseren van afnemersoverleggen, digitaal evalueren van producten, extra voorlichting, ontwikkeling van een bijsluiters die bij grote netwerktekeningen wordt meegestuurd en in overleg met afnemers versturen van diverse verkorte maatwerkproducten met kortere doorlooptijden.

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtshandhaving en
Criminaliteitsbestrijding

Datum
26 oktober 2022

Ons kenmerk
4282617

De suggestie van onderzoekers dat wijzigingen in de justitiële documentatie als startpunt voor onderzoek zou kunnen worden gebruikt, neemt u verder in onderzoek. Screening wordt gericht op (alle) rechtspersonen en niet op veroordeelde natuurlijke personen. Het onderwerpen van veroordeelden aan stelselmatige controle op grond van het feit dat zij veroordeeld zijn, staat op gespannen voet met het principe dat personen na een veroordeling met een schone lei moeten kunnen deelnemen aan het rechtsverkeer. In de brief wordt toegelicht op welke wijze justitiële documentatie over natuurlijke personen al door Justis wordt betrokken. Toezichthouders kunnen Justis bovendien ook actief verzoeken om screening uit te voeren. U betreft de ervaring van afnemers om met dit instrument gericht te kunnen laten screenen op risico's van misbruik van rechtspersonen en of er in de huidige aanpak voldoende zicht bestaat op risico's bij andere rechtspersonen waar veroordeelden bij betrokken zijn. Hier informeert u de Tweede Kamer over in de (door uw voorganger) toegezegde beleidsreactie op het WODC-onderzoek over veelplegers. Dat zal naar verwachting voor de zomer 2023 plaatsvinden, als ook de WODC-wetevaluatie van de Wet civielrechtelijk bestuursverbod is afgerond.

Ook is in de beleidsreactie aangegeven dat bij de screening van de rechtspersoon het gehele netwerk rondom de rechtspersoon wordt geanalyseerd. Dit betekent dat ook de natuurlijke personen en rechtsvormen zonder rechtspersoonlijkheid worden betrokken bij het onderzoek door Justis. Er is op dit punt geen reden om de Wet controle op rechtspersonen uit te breiden.

Voor wat betreft de mogelijke leemte bij rechtspersonen die niet in het Handelsregister worden ingeschreven, wordt aangegeven dat Nederlandse rechtspersonen (met uitzondering van informele verenigingen) bij notariële akte worden opgericht en dat er een wettelijke verplichting van de bestuurders bestaat de rechtspersoon in te schrijven in het Handelsregister. Schending van deze verplichting levert een economisch delict op in de zin van de Wet op de Economische Delicten. Een rechtspersoon kan zonder inschrijving in het Handelsregister in de praktijk ook weinig doen, nu dat noodzakelijk is ter verkrijging van een bankrekeningnummer op naam van de rechtspersoon en een BTW-nummer. Bovendien kan niet-inschrijving tot persoonlijke aansprakelijkheid van de bestuurders leiden.

Ten aanzien van het punt dat rechtspersonen die geen mutaties doorgeven onder de radar blijven, wordt opgemerkt dat er een wettelijke verplichting op straffe van een dwangsom geldt om wijzigingen door te geven en dat er een wijziging van de Handelsregisterwet in voorbereiding is bij EZK die bestuursorganen verplicht stelt om onjuistheden in het Handelsregister terug te melden met als doel de betrouwbaarheid van het Handelsregister te verhogen.

4. Toelichting

Korte samenvatting van het WODC-onderzoek

De Wcr heeft tot doel om met behulp van doorlopend toezicht misbruik van rechtspersonen te voorkomen en te bestrijden. De afdeling Toezicht op Rechtspersonen, Analyse, Controle en Kennisgeving (TRACK) van Justis is belast met de uitvoering van het Wcr-toezicht. Geconcludeerd is dat de maatregelen van de wet in praktijk worden gebracht zoals bedoeld. De afnemers van de TRACK-producten geven aan de informatie te gebruiken voor een versterking van hun informatiepositie en als onderdeel van een groter geheel aan maatregelen, acties en gegevens waarmee ze misbruik van rechtspersonen voorkomen en bestrijden. Afgaande op de interviews is het volgens de onderzoekers aannemelijk dat deze verbetering van de informatiepositie bijdraagt aan de kwaliteit van de uitvoering en de resultaten van de opsporings- en handhavingsactiviteiten van afnemers. Daarmee is het ook aannemelijk dat de Wcr een bijdrage levert aan het tegengaan van misbruik van rechtspersonen, waaronder financieel-economische criminaliteit. Niet kon worden vastgesteld in welke mate dat het geval is en of de bijdrage opweegt tegen de kosten van de uitvoering. In het proces zijn volgens het rapport knelpunten aan te wijzen en mogelijkheden tot verbetering, zoals inzet op periodieke afnemersoverleggen tussen TRACK en een aantal afnemers, het verduidelijken van de overzichtelijkheid en gebruikswaarde van netwerktekeningen en het verkorten van doorlooptijden. Deze verbeteringen kunnen zowel de efficiëntie van de uitvoering bij TRACK en de afnemers verbeteren, als het versterken van de informatiepositie van afnemers. Een aantal zwakke punten in de systematiek van de wet wordt hiermee echter niet verholpen: het buiten toezicht blijven van (mogelijk malafide) rechtspersonen die niet in het Handelsregister zijn geregistreerd of die geen mutaties doorgeven en het voorbijgaan aan andere bronnen als startpunt voor toezicht, die mogelijk ook of meer relevante signalen zouden kunnen opleveren. Ook het buiten beeld blijven van malafide ondernemers die geen rechtspersoon zijn is een zwakke plek, omdat dit mogelijkheden biedt om zich aan het geautomatiseerde toezicht te onttrekken.

4.1 Politieke context

Er zijn naar aanleiding van het eerder toegezonden WODC-onderzoek geen vragen door de Kamer gesteld. Deze beleidsreactie zal vermoedelijk voor een Commissiedebat geagendeerd worden.

4.2 Financiële overwegingen

In de beleidsreactie wordt een wijziging van het Besluit controle op rechtspersonen aangekondigd: het mogelijk maken dat de NZA en IGJ ook risicomeldingen mogen ontvangen. Afgesproken is dat deze partijen zelf een vergoeding gaan betalen voor het afnemen van risicomeldingen vooruitlopend op het reeds gestarte onderzoek naar een financiële bijdrage voor afnemers van risicomeldingen en netwerktekeningen.

Voor het overige zijn er geen financiële consequenties.

4.3 Krachtenveld

Afstemming van de beleidsreactie heeft plaatsgevonden met DWJZ, DEA, DGPenV, Justis, Fin, EZK, SZW, VWS, WODC, OM, politie, Belastingdienst, FIOD en NLA.

De beleidsreactie is ambtelijk afgestemd met Financiën. Ambtelijk Financiën hebben aangegeven de staatssecretaris Fiscaliteit & Belastingdienst vooraf te informeren, nu er sinds de onderzoeksperiode van 2014 tot en met 2019 veel is

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtshandhaving en
Criminaliteitsbestrijding

Datum
26 oktober 2022

Ons kenmerk
4282617

veranderd bij de Belastingdienst als het gaat om gegevensdeling en signaalverwerking.

4.4 Uitvoering

Justis voert de Wet controle op Rechtspersonen uit en is intensief betrokken geweest bij de totstandkoming van de beleidsreactie. Ook bij het reeds gestarte onderzoek naar een financiële bijdrage voor afnemers van risicomeldingen en netwerktekeningen is Justis nauw betrokken. In dat kader zullen afnemers van risicomeldingen en netwerktekeningen ook nadrukkelijk worden verzocht om inbreng te leveren.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

5.1 Toelichting

De persoonsgegevens van de ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

Bijlage(n)

- Beleidsreactie WODC onderzoek evaluatie Wet controle op rechtspersonen

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtshandhaving en
Criminaliteitsbestrijding

Datum
26 oktober 2022

Ons kenmerk
4282617